

BILLEDKUNST

4 / 2003
Kr. 50,-

Kirkekunst?

Ingrid Berven, Geir M. Brungot, Jeannette Christensen, Aslak Høyersten, Laila Kongevold, Grete Charlotte Larsen, Stefan Otto, Beate Petersen
«Min Gud, min Gud – samtidskunst i kirkens rom»
Kulturkirken Jacob, Oslo

Frem til 1500-tallet var grovt regnet 95% av den europeiske kunstproduksjonen religiøs fundamentert, og teologien var så å si kunstnerens garantist. I løpet av en relativt kort historisk periode har denne pendelen snudd drastisk, og av dagens kunstproduksjon faller hele 95% innenfor kategorien ikke-religiøs. Denne utviklingen konstaterer kirkens svekkede samfunnsrolle, men den avspeiler også kunstens tiltakende autonomi.

En kunstutstilling som har tittelen «Min Gud, min Gud», som presenterer samtidskunst og som vises i en kirke, vil derfor på dagens kunstarena fremstå som temmelig eksentrisk. Tittelen viser til Jesu ord på korset, og fortsettelsen lyder som kjent «Hvorfor har du forlatt meg?». Sitatet varsler at forbindelsen mellom Faderen og Sønnen er borte. Gud er blitt menneske, og mennesket er forlatt.

Denne gudsforlattheten er utstillingens kunstner bedt om å fange. De åtte kunstnerne presenterer arbeider innen foto, video og installasjon, materialer og teknikker som vanligvis ligger fjernt fra kirkekunsten. Arbeidene er plassert i selve kirkerommet, samt i krypten.

Det første verket som møter en i det en ankommer kirkeskipet, er Jeannette Christensens skulptur *Den ene banner, den andre ber*. Utformet som to store, flate snakkebobler, fremstår den svarte og den hvite marmorskulpturen som representasjoner av sannheten og løgnen. Snakkebobler er vanligvis både visuelt og språklig luftig utformet. Christensens bobler ligger på gulvet, og er utformet i hard bestandig stein. Dette gir både en visuell og mental tyngde til de eventuelle ytringene, som også i videre

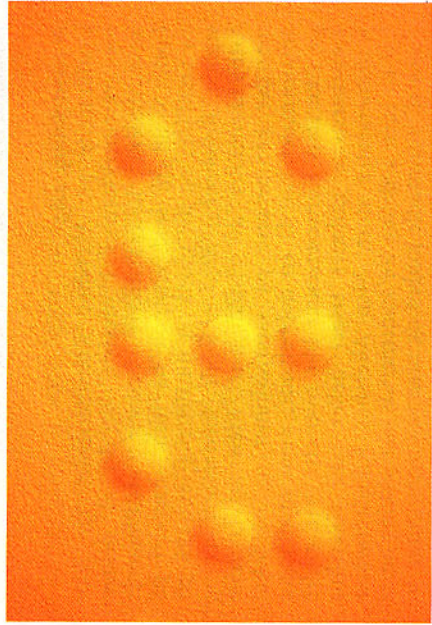
forstand får karakter av teologiske symboler – som selve konkretiseringen av det kristne budskapet: Ordet.

Mest oppsiktsvekkende er nok Stefan Ottros videoarbeid *Fast forward/fast rewind*. Det oppsiktsvekkende ligger ikke bare i den nesten absurde koblingen mellom kirkerom og uttrykksform, men først og fremst i det faktum at videoen projiseres fremfor høyalteret, på kirkens helligste sted. Videoen er filmet fra interiøret i en bil som kjører fort fremover. Kameraposisjonen er i bilens forsete. Linsen fanger det vi ser gjennom frontruten, og gjennom bakspillet ser vi tidvis også det vi har passert. Slik presenterer filmen oss både for det som har vært og det som skal komme – det kjente og det ukjente. Filmen erstatter dermed den mer konvensjonelle altertavlen, som fastholder relasjonen mellom det som har vært, og det som skal komme. Mediet og billedbruken er annerledes, men kirkerommet sørger for at ikonografien blir den samme.

For på tross av kunstnerens vide arbeidsrammer, og de i kirkelig sammenheng utradisjonelle kunstmedier, ligger de fleste verkene tett opp til den tradisjonelle religiøse metafor- og billedbruken. Vi ser det sorte mot det hvite, vi ser kors, lys i mørket og bortkomne barn. Og midt i kirkerommet møter vi Ingrid Bervens visualisering av tallet 13. Representert ved forfaller i betong, plassert i og utenfor et rom av lysør, minner de oss om Judas svik og ulykkestallets opphav.

Selv ved en tematisering av Guds fravær, fremtrer altså tydelig relasjonen mellom den «teologiske» og den antatt «profane» motivtradisjonen. Dette kan indikere kunstens problemer med å sprengre de gamle motivgrensene, men det kan like gjerne – og mer sannsynlig – si oss noe om den religiøse billedbrukens sterke befestning. Men mest av alt befestes nok rommets betydning. For i kirkerommet blir kunst og kontekst – kanskje mer enn noe annet sted – vanskelig å skille fra hverandre. Rommet bidrar til å definere kunsten, og gjør den vanskelig å forstå som annet enn religiøs.

Utstillingens skjøreste, men kanskje likevel mest

Laila Kongevold: Markus 15, 33-39/Mellom dem sjette og den niende time (utsnitt).

eksplisitte verk, finner vi i kirkens krypt. Her har Laila Kongevold dekket et stort gulvkvadrat med malt gurkemeie, som i punktlige forhøyninger danner former som tilsvarer blindeskrift. Den intense gule fargen, og mønsterets delikate formasjoner, kontrasterer verket esoteriske karakter: For fremfor oss er et budskap vi seende ikke kan forstå, og som de blinde ikke kan lese uten at budskapet forsvinner under vekten av deres fingre. Budskapet forblir dermed skjult. På samme måte som kirkerommet er bærer av gåtefullhet, blir også dette verket bærer av et tilsvarende paradoks.

På tross av utradisjonelle virkemidler, plasseringer og kunstsjangere, oppleves altså utstillingen «Min Gud, min Gud» som et svært religiøst prosjekt. En religiøsitet som springer ut av utstillingens manglende dogmatikk. Som befestet seg, ikke på grunn av teologisk intensjon, men like mye på tross av denne.

Mari Aarre